

IV. TENYÉSZTÉSI ÉS TENYÉSZSZEMLE SZABÁLYZAT

A Chihuahua és Törpespániai Tartók Kinológiai Egyesülete (továbbiakban CTPE) jelen Tenyésztési Szabályzat előírásainak alkalmazásával kívánja az Egyesülethez tartozó fajták tenyésztését, és az azzal kapcsolatos tevékenységeket szabályozni. Ez kötelezően vonatkozik az Egyesület és az Egyesületen kívüli valamennyi, az Egyesülethez tartozó fajta tenyésztőjére. A tenyésztési szabályozás figyelembe veszi a fajtagazda országnak az FCI keretein belül megvalósított tenyésztési gyakorlatát.

Ezzel a törekvéssel a CTPE a Magyarországon megszokott gyakorlaton túlmenően egy gondosabb szelekciót, kulturáltabb és nyomon követhetőbb kölyöknevelést kíván megvalósítani a küllemi, jellemi és egészségügyi követelmények együttes vizsgálatával. Az Egyesület elismeri a fajtagazda országok tenyésztési engedélyeit,- a benyújtott igazolások alapján a tenyésztésbe vételt engedélyezi.

1. Tenyészcél

A magyarországi azonos elvek alapján történő szabályozott, ellenőrizhető, a standardhoz legjobban közelítő, egészséges, örökletes terheltségektől mentes, fajtatiszta egyedek kulturált tenyésztése.

A CTPE a fajták fejlődésének és a meglévő populáció minőségének javítása érdekében egyik fő céljának tartja, hogy tenyésztani csak a CTPE által rendezett vagy elfogadott tenyészszemléken elbírált egyedekkel lehessen. Az Egyesület törekszik a belátható időn belül alomellenőrzés és további szűrővizsgálatok bevezetésére, valamint a fiatalabb, gyakorlatlanabb tenyésztők segítségére a kiskutyák felnevelésével és táplálásával kapcsolatban. Számos állatorvosi tanulmány igazolja, hogy a kölyökkori rossz tartási körülményekre, elégtelen táplálásra vezethető vissza sok felnőttkori probléma és betegség kialakulása. Az alomellenőrzés bevezetését a vezetőség elengedhetetlennek tartja, pontos szabályozását és menetét, ha a feltételek adottak (tárgyi, mentális) az Egyesület vezetősége a tagság véleménye alapján később kidolgozza és ismerteti.

2. Egészségügyi követelmények

Ezen követelmények nélkül a tenyészegyed nem kaphat *Tenyésztésre javasolt* minősítést. Az egyesülethez tartozó fajták esetében a *Tenyészhető*, illetve a *Tenyésztésre javasolt* minősítéshez szükséges egészségügyi szűréseket fajtánként a fajtagazda ország által előírtak alapján kell megállapítani, annak változását követni kell.

Az adott évben szürendő betegségek listáját a CTPE a fajtagazda szervezetekkel egyeztetve megállapítja és minden év január 31-ig weboldalán közzéteszi.

Ezek a szűrések a kutya használatát kizáró betegségek kiszűrésére szolgálnak, melyek tenyészegyedek esetében különösen fontosak. Az alábbiakban felsorolt betegségek részben orvosi szűrővizsgálattal részben tenyészszemlén vizsgálandók.

Jelenleg (a tudomány állása szerint) vizsgálható betegségek:

Patella-ficam szűrés (patella luxatio),
 PRA szűrés (progresszív retinasorvadás),
 Könyök-, csípőízületi dysplasia,
 Epilepszia,
 Veleszületett sükettség,
 Állkapocsrendellenességek,
 Rejtett vagy félheréjűség,
 Pigmentációs zavarok,
 Színhibák,
 Albinizmus

3. Felépítésre és egyéb küllemjegyekre vonatkozó követelmények:

A felépítés vizsgálata a tenyészegyed méreteinek meghatározásából áll, míg a küllemjegyeket küllembírálat során kell meghatározni és értékelni.

Tenyésztésre javasolt csak a standardban előírt felépítéssel és a fő szempontoknak megfelelő kitűnő küllemmel rendelkező egyed lehet. Tenyésztésre javasolt minősítés csak a CTPE Főtenyészszemléjén adható ki. Küllemi vizsgálat során az aktuális fajtastandard az irányadó. A standardok változásait nyomon kell követni, azt a bírálat során alkalmazni kell. A standardban leírt kizáró hibák bármelyikének megléte esetén csak a „Tenyésztésből kizárva” minősítést lehet kiadni.

4. Definíciók, fontos tenyésztési alapszabályok:

- A tenyésztők a tenyésztett szukák tulajdonosai vagy bérlői.
- Az alom tenyésztője az, aki fedeztetéskor az anyakutya tulajdonosa.
- A szuka „tulajdonosa” az a személy, akinek a tulajdonában van a kutya, és aki ezt bizonyítani is tudja a tulajdonjogára átirított származási lappal, vagy szerződéssel.
- A fedező kan tulajdonosának az a személy számít, aki a fedezőkan származási lapján felvezetett tulajdonos, vagy általa szerződéssel meghatalmazott személy arra, hogy a fedezőkant a szuka fedezésére rendelkezésre bocsátja.
- A szuka vagy a fedező kan tenyésztésre vonatkozó tenyésztési jogát át lehet ruházni egy harmadik félre szerződés által, ugyanez vonatkozik a befedeztetett szuka eladásakor létrejövő tenyésztői jog átadásra.
- A tenyésztési jogok átruházását (bérleti szerződést) kötelező írásban rögzíteni még a fedeztetés előtt. A bérleti szerződést mellékelni kell a fedeztetési jegyhez, amelynek világosan körvonalaznia kell a két szerződő fél jogait és kötelelességeit.
Jelen szabályzat a szuka „bérlőjét” tekinti tulajdonosnak a fedeztetés időpontjától a kölykök leválasztásáig (10 hetes kor).
- Szintén mellékelni kell az alombejelentőhöz a jelen szabályzat 1. számú mellékletét képező nyomtatványt („Adatlap kan vagy szuka kutyák tenyésztési jogának átruházásához”), teljesen kitöltve, az érintett felek aláírásával.
- Amennyiben a külföldi tenyészállat kapcsán bármilyen idegen nyelvi probléma merül fel, a tenyésztő köteles a saját költségén minden szükséges dokumentumról hivatalos fordítást beszerezni.
- Az átmenetileg az országban tartózkodó szukák és kanok tenyésztése esetében, a tenyésztésnél megtarthatják az eredeti törzskönyvi számukat, viszont a tenyészszemlén való részvétele kötelező.
- Amennyiben az érintett egyed saját országában már rendelkezik érvényes tenyésztési engedéllyel, úgy azt az Egyesület elfogadja.
- Az importált kutyákat, ha nem rendelkeznek külföldi tenyészengedéllyel, csak a CTPE által rendezett, illetve jóváhagyott tenyészszemlén szerzett tenyésztethető minősítéssel lehet tenyésztésbe állítani.
- A vemhesen importált szukáknak az ellést követő lehető legközelebbi alkalommal kell megszerezni az utólagos tenyésztési engedélyt. Az alom bejelentése után a származási lapok kiadása addig szünetel. Az alombejelentőhöz csatolni kell az eredeti fedeztetési igazolást, különben a kiskutyák nem vehetők törzskönyvi nyilvántartásba.
- A fedeztetés előtt a tenyészállatok tulajdonosai kötelesek meggyőződni arról, hogy a tenyésztési szabályzatban rögzített feltételeknek a hozzá párosított egyed megfeleljen.

- Importált fedező kanoknál csak olyan származási lap ismerhető el, amely a származási ország által a tenyésztő nevére kiállított hivatalos "export pedigree" és amely a Magyarországi Kinológiai Szervezet által kiadott, honosított számmal lett ellátva.
- Egy szukát egy tüzelési ciklus alatt csak egy kannal lehet párosítani. Ettől eltérő, illetve vitás esetekben DNS vizsgálatot lehet kérni az apaság megállapítására.
- A megszületett kölykök, - ha azonos fajtájú fajtatizta kutyáktól származnak, amelyek rendelkeznek FCI által elismert származási lappal és megfelelnek jelen szabályzat előírásainak - származási lapot kapnak és jogosultak FCI által elismert pedigrékre.
- A megszületett kölyköket a szuka tulajdonosának „Alombejelentő” alkalmazásával be kell jelenteni regisztrációra.
- Az almot kizárólag a tenyésztő által lejelentett állatorvos chipezheti és a kiskutyák csak ezt követően kerülhetnek új tulajdonba.
- A kiskutyák jelölése kötelező, és 2010-től kizárólag a chip fogadható el.
- Ha a kutya eladása nem Magyarországra történik, akkor az új tulajdonos nevére szóló export pedigret kell kiállíttatni.
- A fedezőkan tulajdonosának adnia kell egy aláírt fedeztetési igazolást (magyar regisztrációs számmal rendelkező kanok esetében fedeztetési jegyet, magyar regisztrációs számmal nem rendelkező kanok esetében a jelen szabályzat 2. számú mellékletét képező igazolást) (jelen pályázat 30. számú melléklete), a szuka tulajdonosának, melyet csatolni kell az alombejelentőhöz.
- Egy alomból származó kölyköket csak egyben, egy alkalommal lehet regisztráltatni (törzskönyvezni)
- Ha a kölykökről 6 hónapos korukig nem kerül beadásra „Alombejelentő”, akkor csak DNS vizsgálat birtokában lehet a regisztrációt elvégeztetni, mely vizsgálat a tenyésztő költsége.
- A szukát csak egy kan fedezheti be. Ha ez nem így történt, akkor a tenyésztő költségére, DNS vizsgálatot kell bizonyítani, hogy melyik kölyök, melyik kantól származik.
- Az elhullott kutya Származási Bizonyítványának másolatát az Egyesület részére 8 napon belül el kell juttatni, hogy azt bejegyezze az elhullás időpontja és annak körülményei feltüntetésével.

5. Tenyésztési folyamat és módszer

A tenyésztést előre meg kell tervezni.

Tenyésztés módszere: Fajtatizta tenyésztés.

A tenyésztési eljárások összességét egészíti ki a tenyésztés módszerének eszköztára, mely az alábbiakból tevődik össze:

Idegen tenyésztés: a tenyésztésre szánt partner nem rokon. Közös elődök a hetedik generációtól fordulhatnak elő.

Csekély beltenyésztés: További távoli rokonok párosítása.

Idegen párosítás: A párosítandó egyedek között a negyedik nemzedékig visszamenőleg semmiféle rokonság nem mutatható ki.

Beltenyésztés (rokon és vonaltenyésztés): A párosítandó egyedek között négy nemzedékre visszamenően egy vagy több közös ős mutatható ki.

Vonaltenyésztés: Általában kiváló apaállatokat keresztezünk vissza meghatározott rendszerességgel rokon leszármazottaira.

Cél: Kiváló tulajdonságok rögzítése és megőrzése az utódokban. Minél jobb jegyekkel és minél nagyobb átörökítő képességgel rendelkezik a vonalalapító apaállat annál inkább érdemes vele vonaltenyésztést végezni.

Szoros rokonytényésztés: Apa - lánya, anya - fiú utódai és testvérek.

Ez a tenyésztési eljárás a tenyésztésvezető és a vezetőség engedélyéhez kötött.

Szoros beltenyésztés, azaz azonos szülőktől származó testvérek vagy szülő-utód párosítás nem megengedett.

Általában a természetes aktus használatos.

A szuka és a kan kutya tulajdonosa köteles tájékoztatást adni az esetleges betegségekről. Szabad alkalmazására nincs lehetőség, mert a szoros rokonpárosítással olyan rejtett genetikai terheltségek is megmutatkozhatnak melyek az adott populációban ismeretlenek, és amelyekre a tenyésztő nem is gondol.

A mesterséges megtermékenyítés engedélyezett.

Adminisztratív szempontból mesterséges megtermékenyítésnek az állatorvos által végzett beavatkozást tekintjük.

Amennyiben a beavatkozás során mind a kan, mind a szuka jelen van, akkor az állatorvos igazolást ad arról, hogy a kan és a szuka egyedi azonosításáról meggyőződött.

Friss és fagyasztott sperma felhasználása esetén (amikor az apaállat nincs jelen) az állatorvos igazolást ad ki a megtermékenyítés tényéről.

Az igazolás során a beérkező dokumentumok alapján igazolja a kan kutya kilétét.

Az alombejelentés során a szukatulajdonos köteles az eredeti kísérődokumentumokat az alombelentő mellé csatolni. A spermát biztosító fedezőkan tulajdonosának adnia kell egy aláírt fedeztetési igazolást.

6. Tenyésztési feltételek

- A tenyésztésbe vétel előtt a tenyésztésre szánt egyedeket a CTPE által rendezett vagy engedélyezett tenyészszemlén kell minősíttetni.
- A tenyésztőnek rendelkeznie kell kennel névvel, melyet az FCI visszaigazolt.
- A kan kutyák legkorábban 12 hónapos kortól lehet tenyésztésbe állítani. A kan egyedek tenyésztésbe vonásának felső korhatára annak a naptári évnek a december 31. napja, amely évben a kan a 10. életévét betölti.
- Az Egyesülethez tartozó szuka egyedek tenyésztésbe vonásának alsó korhatára 14 hónap, felső korhatára annak a naptári évnek a december 31. napja, amely évben a szuka a 8. életévét betölti.
- Egy szuka után két naptári évenként maximum három alom törzskönyvezhető.
- Eltérrni a fent korhatároktól a Tenyésztésvezető engedélyével lehet indokolt esetben írásos kérelem benyújtásával. Az elbírálást a Tenyésztésvezető 15 napon belül garantálja.

Tenyésztetni csak legalább 3 generációra zárt FCI származási lappal rendelkező kutyákkal lehet, amelyek az FCI standardban meghatározott megfelelő küllemmel és temperamentummal rendelkeznek, funkcionálisan egészségesek és örökletes betegségektől mentesek, valamint regisztrálva vannak egy FCI által elismert származási lapban vagy függelékben.

Csak funkcionálisan egészséges kutyák tenyészthetők. A tenyésztő felelősséggel tartozik azért, hogy az általa tenyésztésbe vont kutya a viselkedési és a testi adottságainál fogva alkalmas a tenyésztésbe vételre, figyelembe véve a fajta jellemzőit, típusát és tipikus temperamentumát anélkül, hogy bármilyen lényeges örökletes hiányosságot mutatna, amely gyengítené az utódok funkcionális egészségét. A tenyésztés során mellőzni kell minden olyan jellegű túlzást, amely a kutyák funkcionális egészségének károsodását okozhatja.

A tenyésztőnek jó körülményeket kell biztosítania a kutyák részére, ami megfelel a fizikai és lelki igényeiknek és az utódok fejlődésének, szocializálódásának.

Csak egészséges kutyák tenyészthetők. Ezen kívül érvényes védőoltást kell beadni a fertőző

betegségek ellen: Szopornyica, Hepatitis, Leptospirosis, Parvo és veszettség.
Nem lehet kutyát tenyészteni a fajta standardjében felsorolt kizárásra okot adó hibákkal, valamint rejtett heréjűséggel (Kryptorhizmus), félheréjűséggel (Monorhizmus), illetve örökletes, vagy az életvitelt lehetetlenné tevő betegségekkel.

Szűrővizsgálatok eredményei: A tenyészutya állatorvosi szűrővizsgálata kötelező. A vizsgálat időpontjában a kutyának a 12 hónapos kort be kell töltenie. A kutya törzskönyvét be kell mutatni a vizsgáló állatorvosnak, aki köteles az egyed azonosságát ellenőrizni és igazolni azt. A röntgenfelvételen annak azonosíthatóságának érdekében szerepelnie kell a kutya azonosítási számának.

A tenyészthetőség meghatározása, a Tenyészszemle

A Tenyészszemlén kiszűrésre kerülnek a küllemileg nem megfelelő, anatómiai rendellenességet mutató, labilis idegrendszerű (félénk vagy agresszív) példányok. Az ilyen ebek kizárása a tenyésztés folyamatából alapvetően fontos egy minőségi állomány kialakításában. A tenyészszemlén való megfelelés így ennek megfelelően azt jelenti, hogy az adott egyed fenotípusában és wesenében megfelel fajtája standardjának, és ezáltal alkalmas a tenyésztésbe vételre. Kedvezően jeleníti meg saját fajtáját, valamint a tipikus és kívánatos viselkedésformákat mutatja.

A CTPE évente legalább 6 alkalommal előre meghirdetett tenyészszemlét tart.
Tenyészszemlén bíró az lehet, aki az Egyesülethez tartozó fajtákra FCI által elismert küllembíró.

A bíró legkorábbi időpontja a betöltött 12 hónapos kor.

A tenyészszemlén való részvételt nem helyettesítheti semmilyen minősítésű, és mennyiségű kiállítási eredmény.

Tenyészszemlére csak FCI által elismert származási lappal rendelkező ebek vezethetők fel.

Tenyészszemlén a bíró az lehet, aki az adott fajtára FCI által elismert küllembíró.

A tenyészszemlén szereshető minősítések:

- „Tenyészthető”
- „Tenyésztésre javasolt”
- „Tenyésztésre nem engedélyezett”

„Tenyészthető” az az egyed, amely az FCI által az adott fajtára meghatározott standard előírásainak megfelel, kiegyensúlyozott idegrendszeréről bizonyosságot tesz. Munkavizsgára kötelezett fajták esetében az adott fajtára előírt munkakövetelmény teljesítése is kötelező.

„Tenyésztésre javasolt” minősítést csak a standardban előírt felépítéssel és a fő szempontoknak megfelelő kitűnő küllemmel rendelkező kiemelkedő egyed kaphatja, mely „Tenyészthető” minősítésen felül rendelkezik a fajtagazda ország előírásaiban meghatározott szűrésekkel. A minősítést kizárólag a CTPE által szervezett tenyészszemlén lehet megszerezni.

„Tenyésztésre nem engedélyezett” az az egyed, amely az FCI által az adott fajtára meghatározott standard előírásainak nem felel meg, illetve olyan egészségügyi és idegrendszeri tüneteket mutat, ami egy egészséges tenyészegyednél nem engedhető meg.
„Tenyésztése nem engedélyezett” minősítés esetén a tenyészszemle egy éven belül nem ismételtető meg, de egy év után is maximum egy alkalommal. Amennyiben a minősítés ismét „tenyésztése nem engedélyezett”, az eredmény véglegesnek tekinthető.

A CTPE tenyészszelelín küllemi bírálát folyik, és semmilyen képeességvizsga vagy munkaeredmény nem feltétele az Egyesülethez tartozó fajták tenyésztésbe vonásának. A tenyészszelele célja az ebek tenyészengedélyének kiadása, és a tenyésztésre nem kívánatos egyedek kiszűrése.

Tenyészszelele csak FCI által elismert származási lappal rendelkező ebek vezethetők fel.

A tenyészszelelén 12 hónapos kort betöltött ebek vezethetők fel.

A tenyészszelelén az ebet csak az eredeti származási lappal együtt lehet bemutatni.

A tenyészszelelén csak azonosítható, azaz microchippel ellátott egyed bírálható el. Az azonosításhoz a tulajdonos a származási lapot köteles leadni, melybe a bíró szabad betekintést nyerhet.

Tenyészszelelén egyedi azonosíthatóság nélkül a kutya nem bírálható el. Amennyiben a benevezett kutya nem azonosítható, annak okát az illetékes Szervezet köteles kivizsgálni.

Az egyed azonosításával, egyedi megjelölésével kapcsolatos minden eljárás a tulajdonost terheli.

A tenyészszelelén egyedi bírálási lap készül 3 példányban, ami leíró bírálátot és minősítést, illetve a bíró aláírását tartalmazza. Összesítő 3 példányban készül a kutya adataival, illetve minősítésével. Az összesítőre felkerül minden elbírált kutya minősítése, amit a bíró kézjegyével ellát.